

Бүгү чурттарнын пролетарлары, катыжыңар!

ШИЫН

ВУП(б) ТЫВА ОБКОМУНА, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИН БОЛГАН АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫН ДЕПУТАТТАРЫНЫН ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

1951
март
17
суббота
№ 54 (2228)
ӨРТ 28 20 КӨП.

ССРЭ-нің 1951 чылда Күрүне бюджетиде болза, коммунизм тургузуушкунунун херээнге бистиң чурттуң тайбың улуг планнарын боттандырыңа күчүлүг быра болур.

Школарга одалга белеткели— чугула сорулга

Тыва автономнуг областың улус өөрөдигезинин хөгжүлдэди дээш, бистиң улустың болгаш казаавыс эш Сталин сна улуг кичээни салып турар. Облуска бүгү-интинин ылаваала өөрөдигезинин Хоойлузу боттандыраталазы-биле күрүдене чылдың-на дыка хой түнүг хөрөнгини үндүрүп турар. Облустың улус өөрөдигезинин хөрөнгө эрткен 1950 чылда 63 миллион аягы рубльди, а 1951 чылда ондаа хойну чаргыдаары-биле төзөвилээнин чуугаалаарга четчир.

Анык салгычларын өөрөдигези, киниздилгезинин дугайында партия болгаш казаактан хүн бүрдө көргүзүп келген сагыш салышкынның ачызында, ам бистиң областа 27 муң чыгам уругларны хаара тудуп турар нинти эртем билигниц 184 школалары аялдап турар. Облустың школаларында 1300 башкы каадырлар бар, оларның барык хой кезин уругларнык коммунисттик киниздилгезин дээш шыңчы, аксеткилдиг аялдап туралар.

Партия биле казаактың хүн бүрдөги дуаламчызынга дайнымшаан, Тываның аялдычы чону школалар четкизин калбартып, школа, интернаттарның чогуучалыг аялдаарына таарымчалыг байдалдарын тургузар талазы-биле канчаар-даа аажок улуг инициативаларын көргүзүп турар.

Чүглө сөөлүг ийи чылдың дургузунда безин областың аялдычы чогуучу калбак киржилгезин-биле 60 чаа школалар, башкылар чурттаар 49 бажыңнар, 7 интернаттар неместир туттунган.

1951—52 өөрөдигези чылдында облуска 220 школа аялдаар болгаш 1951 чылдың сентябрь 1-ден эгелеп, оларга 30 муң аягы уруглар кээп өөренирлер, база 80 аягы интернаттар аялдаар.

1951—52 чаа өөрөдигези чылдың школаларның белеткели—областың партия, комсомол, совет организацияларының болгаш бүгү хой-интинин бир дуулар чергениң сорулгазы болур. Школаларның аялдычы хандыраза чогуучу чугула байдалдың бирээзи—оларны одалга-биле чогуур өй-шаанда хандыралы болур.

Өвүр, Бай-Тайга, Барымы-Хемчин, Чаа-Хол райкувсконар даргаларының талазында школаларның чугула херектелдиринге, ылаңга оларны одаарып ыш-биле хандырап чорукна харысалга чок, бюрократсыг байдалды зоргусениң түңгелинде өвүрүң Хаандагайты чеди чыл школаны, Бай-Тайга-ның Төли чеди чыл школаны Чаа-Холдун «Тилдиге» колхозта эге школа, Барымы-Хемчинтиң алды сангыг школаны болгаш ондаа ыңай чамдыг школаларга оттулар ыш үстүп турганының ужурунда каш-каш хонуларны улаштыр кичээл үстүп тургулаан тазарылгалар көзүлгүлэн. А ол районнарның ВУП(б) райкомнарының секретарьлери школаларның ыңдыг берге байдалды биле тура, райкувсконар удуртукчуларының аяыл-ишчи эвес, өөдөжкө байдалын ожаарып көрбейн, сагыш амыр өзү-биле эртирп, школаларның аялдычы удуртуудан шуут чаллап, ол ыңдыг улуг чептестерни узуулар дугайында негелде тургуспайн, школаларның аяыл-агы айтырыгларын сонуурап көөр чорук парторганизацияларын херээ эвес кылдыр санап келгенер. Ыңаарга школаларның аяыл-агы айтырыгларын суларашкыны оларның өөрөдигези-киниздилгезин аялдычы чуугаажок халдаар апаар деп чүвени партианың ол райкомнары чедир үне-лейин турганы тодаргай-дыр.

Келер өөрөдигези чылның уткуштур областың школа, интернаттарның чанынга одаар чүдүлдү чыл кураалыра-ларын тургузар дугайында область Советинин түссөчиги комитетинин үндүргөн шийтпир амдыга чедир-ле четпес күссөтинин турар. План өзүгаар 70 муң кубометр ыш белетээр ужурут турган болза, 1951 чылдың март 1-де школалар чанында чүглө 10,5 муң кубометр ыш белеткетинен.

Школаларның өөрөдигези киниздилгезин аялдычы чедишкениң болур

чоруу оларны четчир санныг одаар чүдүл-биле чогуур өйүнде хандырап-дан удуу-биле хамааржыр ужурут турбужа, чамдык районнар ол аялдычы чуугаалап көрбейн, школа, интернаттарның чанынга ыяшты белеткеп дүжүрениң аялдычы хамыстың четпес боттандырып турары окта таарышпас. Таңды районнуң школа, интернаттарына 1951—52 өөрөдигези чылдында 4 муңдан эвөш эвес кубометр ыш херектелинер турган. Херек кырында школалар чанында дажыл белеткениң чүглө 150 кубометр. Би-Хем районнуң школаларының чанында 1951 чылдың март 1-ниң бетинде 4 муң кубометр ыяшты белеткеп дүжүр ужурут турган. Ыңаарга ол районда школаларның одаар ыяш белеткели мынчага чедир мырпай чоруваан. Район Советинин түссөчиги, оң даргазы эш Кашеник ол чугула аялдычы удуртуунуң херэенден шуут-ла хоорлуп чаллаан.

Тес-Хем районнуң партия, совет организациялары боттарының школа, интернаттарына одаар ыяш белеткеп бээр дугайында эки инициативаны көдүрүп, шалпычы ай чарлаан турганар. Ол эки эгелээшкениң күссөдизи дээш чогуур удуртуулар хандырап, хыналданы кошкан боттандырган-биле демги шалпычы ай барык-ла саазын кырында артып залган болгаш школалар бо чылын безин одаар чүдүл талазы-биле дыка бергедээшкенинге таваржып турар.

«Тилдиге кажан-даа боду чедиң келбес, кажан шын шугум бердинген соонда, айтырыгың шын шийтпирлели бердингенден, ам мыңаарга чедиң ап болур, аялдычы организациязыңдан, партианың шугумун амдыралга боттандырады дээш демиселди организастааныңдан, ... шийтпириниң күссөдизинге хыналданы чорутканыңдан аяыл херектиң чедишкени хамааржыр» деп эш Сталинның төгүлүг айтышының Тес-Хеминин партия, совет удуртуучулары боттарының практик аялдычыга чыңгыс минутада-даа уттуп болбас ужурут турган.

Школаларның одалга ыяш белеткелинде ол улуг чептестерни узуулап, районнарның партия, совет организациялары районнуң бүгү хой-интининин өвүрүг дигир инициативазын ол-че хайнышышкыны-биле көдүрүп үндүрер херек. Бо чылдың март, апрель айларының дургузунда шалпычы он хонугарны организастап, школаларны четчир санныг одаар ыяш белеткенинге, ылаңга оң сөөртүлгезинге ада-иелериниң калбак киржилгезин хандыралы чугула. Ол ышаш ук аяылга районнарның колхоз, совхозтарының, албан организацияларының калбак киржилгезин массалыг воскресниктерни организастаар херек. Областың комсомол организациялары школа, интернаттарның одаар ыяш белеткенинги планың долдуур күссөдирине бугу комсомолчуларын, аныктарны мобилизастап удуртур күлээлгелиг.

Районнарның партия, совет организациялары школаларның аяыл-агы айтырыгларын шийтпирлээринге идепкейли-биле киржир дугайында аялдычы чоңуң ортузунга политмассалыг аялдык калбартын, хурал-суглааларны эртирилгел, ыяш белеткели дээш өзүлүг социалисттик чарышты хайындырып үндүрүс чогуур.

Областың улус өөрөдигези килдизи болза, школа удуртуучулары, бүгү башкылары дамчып туруп, школалары белеткенинге ада-иелерни организаставышсаан, ыяш белеткенинге үндүрүс чогуур ашка-хөрөңги чарыгдалыгы шыңгыг хыналданы тургузар ужурут.

Школа бүрүзүнге чыл дургузунда одаар ыяштың белеткеп планын март, апрель айларның иштинде ылаваала күссөдир чорукту ВУП(б) райкомнарының секретарьлери, райкувсконар даргалары боттарының холунга ал, аңаа шыңгыг хыналданы тургуса чогуур.

Совет Социалистиг Республикаларның Эвилелиниң 1951 чылда Күрүне бюджетинин дугайында ХООЙЛУ

Совет Социалистиг Республикаларның Эвилелиниң Дээди Советинин доктадыры болза:

1. ССРЭ-нің Министрлер Чөвүлелиниң кирип келген ССРЭ-нің 1951 чылда Күрүне бюджетин Эвилелиң Советинин доктадыры болгаш Националдар Советинин Бюджет комиссияларының илеткелдерин өзүгаар хүлээп алдынган өскө-рилгелери-биле, тодаргайлаарга; бүгү орулгалар талазы-биле 458.716.644 муң рубль түңгө болгаш чарыгалдар талазы-биле 451.502.680 муң рубль түңгө орулгалары чарыгалдарындан 7.213.964 муң рубль түңгө турар кылдыр бадылаар. Республик болгаш чер-черниң бюджеттеринин талазы-биле 1952 чылдың январь 1-де бюджет хөрөңгилеринин шилчир артышкынын 2.925.124 муң рубль түңгө бадылаар.

2. Бо хоойлунун 1 дугаар чүдүлү өзүгаар 1951 чылда Эвилелиң бюджетиде орулгалар талазы-биле 361.212.511 муң рубль түңгө болгаш чарыгалдар талазы-биле 353.998.547 муң рубль түңгө, орулгалары чарыгалдарындан 7.213.964 муң рубль түңгө аяп турар кылдыр бадылаар.

3. 1951 чылда эвилелден республикаларның Күрүне бюджеттеринин моон адаанда түңгерге бадылаар:

	оругаар талазы-биле	чарыгалар талазы-биле
Россияның Совет Федеративтиг Социалистиг Республикасы	56.136.331	54.136.331
оң иштинде: республик бюджетиде	40.528.317	12.698.253
чер-черниң бюджеттери	13.608.014	41.438.078
Украин Совет Социалистиг Республикасы	17.247.520	17.247.520
оң иштинде: республик бюджетиде	13.991.581	5.688.350
чер-черниң бюджеттери	3.255.939	11.559.170
Белорус Совет Социалистиг Республикасы	3.587.322	3.687.322
оң иштинде: республик бюджетиде	3.313.134	1.130.576
чер-черниң бюджеттери	374.188	2.556.746
Узбек Совет Социалистиг Республикасы	3.361.899	3.361.899
оң иштинде: республик бюджетиде	2.624.979	1.440.777
чер-черниң бюджеттери	738.920	1.921.122
Казах Совет Социалистиг Республикасы	4.190.494	4.190.494
оң иштинде: республик бюджетиде	3.678.054	1.854.407
чер-черниң бюджеттери	512.440	2.336.087
Грузин Совет Социалистиг Республикасы	2.579.570	2.579.570
оң иштинде: республик бюджетиде	2.283.241	1.153.382
чер-черниң бюджеттери	296.329	1.426.188
Азербайджан Совет Социалистиг Республикасы	1.909.239	1.909.239
оң иштинде: республик бюджетиде	1.605.133	797.934
чер-черниң бюджеттери	303.106	1.110.305
Литва Совет Социалистиг Республикасы	1.530.462	1.530.462
оң иштинде: республик бюджетиде	1.358.022	726.088
чер-черниң бюджеттери	174.440	804.374
Молдав Совет Социалистиг Республикасы	1.163.471	1.163.471
оң иштинде: республик бюджетиде	1.015.178	553.808
чер-черниң бюджеттери	148.293	609.663
Латвия Совет Социалистиг Республикасы	1.428.117	1.428.117
оң иштинде: республик бюджетиде	1.159.737	749.454
чер-черниң бюджеттери	268.380	678.663
Киргиз Совет Социалистиг Республикасы	1.076.139	1.076.139
оң иштинде: республик бюджетиде	905.029	487.541
чер-черниң бюджеттери	171.110	588.598
Таджик Совет Социалистиг Республикасы	1.022.179	1.022.179
оң иштинде: республик бюджетиде	877.311	440.570
чер-черниң бюджеттери	144.868	581.609
Армян Совет Социалистиг Республикасы	1.157.747	1.157.747
оң иштинде: республик бюджетиде	1.058.003	612.035
чер-черниң бюджеттери	99.744	545.712
Туркмен Совет Социалистиг Республикасы	988.915	988.915
оң иштинде: республик бюджетиде	852.909	501.755
чер-черниң бюджеттери	136.000	487.160
Эстон Совет Социалистиг Республикасы	1.084.524	1.084.524
оң иштинде: республик бюджетиде	920.996	657.622
чер-черниң бюджеттери	173.528	436.902

Карел-Фин Совет Социалистиг Республикасы 931.204
оң иштинде: республик бюджетиде 877.280
чер-черниң бюджеттери 53.944

Республика болгаш чер-чер бюджеттеринин түнү: 97.504.133
оң иштинде: республик бюджеттери 77.046.884
чер-черниң бюджеттери 20.457.249

4. Республик болгаш чер-черниң бюджеттеринин талазы-биле 1952 чылдың январь 1-де бюджет хөрөңгилеринин шилчир артышкынын моон адаанда хемчеглерге доктадыр: РСФСР-ге — 1.624.090 муң рубль, Украин ССР-ге — 517.426 муң рубль, Белорус ССР-ге — 110.620 муң рубль, Узбек ССР-ге — 100.857 муң рубль, Казах ССР-ге — 125.715 муң рубль, Грузин ССР-ге — 77.387 муң рубль, Азербайджан ССР-ге — 57.247 муң рубль, Литва ССР-ге — 45.914 муң рубль, Молдав ССР-ге — 34.904 муң рубль, Латвия ССР-ге — 42.844 муң рубль, Киргиз ССР-ге — 32.284 муң рубль, Таджики ССР-ге — 30.665 муң рубль, Армян ССР-ге — 34.732 муң рубль, Туркмен ССР-ге — 29.667 муң рубль, Эстон ССР-ге — 32.836 муң рубль, Карел-Фин ССР-ге — 27.936 муң рубль.

5. 1951 чылда республик бюджеттеринден АССР-лерниң болгаш чер-черниң Советтеринин бюджеттеринге шилчидип бөзрин моон адаанда түңгерге бадылаар

	муң рубль-биле
Россияның Совет Федеративтиг Социалистиг Республикасы	27.830.064
Украин Совет Социалистиг Республикасы	8.303.231
Белорус Совет Социалистиг Республикасы	2.182.558
Узбек Совет Социалистиг Республикасы	1.184.202
Казах Совет Социалистиг Республикасы	1.823.647
Грузин Совет Социалистиг Республикасы	1.129.859
Азербайджан Совет Социалистиг Республикасы	807.199
Литва Совет Социалистиг Республикасы	629.934
Молдав Совет Социалистиг Республикасы	461.370
Латвия Совет Социалистиг Республикасы	410.283
Киргиз Совет Социалистиг Республикасы	417.488
Таджик Совет Социалистиг Республикасы	438.741
Армян Совет Социалистиг Республикасы	445.968
Туркмен Совет Социалистиг Республикасы	351.154
Эстон Совет Социалистиг Республикасы	283.374
Карел-Фин Совет Социалистиг Республикасы	160.095

6. 1951 чылда нинти-эвилелиң күрүне үндүрүглеринден болгаш орулгаларындан республик болгаш чер-черниң бюджеттеринге шилчидип бөзрин моон адаанда түңгерге доктадыр:

а) саарылгалар үндүрүүнү кирилдээштинден: РСФСР-ге—5,2 хуу, Украин ССР-ге — 13,2 хуу, Белорус ССР-ге — 25,4 хуу, Узбек ССР-ге — 7,0 хуу, Казах ССР-ге — 29,4 хуу, Грузин ССР-ге — 25,5 хуу, Азербайджан ССР-ге — 14,1 хуу, Литва ССР-ге — 42,9 хуу, Молдав ССР-ге—41,9 хуу, Латвия ССР-ге—8,8 хуу, Киргиз ССР-ге — 33,5 хуу, Таджики ССР-ге — 28,6 хуу.

б) чоңдан хавырар олча-аажык үндүрүүнү, колхозчулардан, хуу аялдыгылардан хавырар негээ аяыл-агы үндүрүүнү, колхозтардан хавырар олча-аажык үндүрүүнү, ССРЭ-нің бот болгаш биче өг-бүлелиг хамаатыларындан, бот кижилерден хавырар үндүрүүнү, ыш орулгазының болгаш чоңуң ортузунга тараткан күрүне чөшкениринин түнүң кирилгелеринден — 50 хуу;

в) машина-трактор станцияларының орулгаларындан: РСФСР-ге, Украин ССР-ге, Белорус ССР-ге, Казах ССР-ге, Грузин ССР-ге, Азербайджан ССР-ге, Литва ССР-ге, Молдав ССР-ге, Латвия ССР-ге, Киргиз ССР-ге, Армян ССР-ге, Туркмен ССР-ге, Эстон ССР-ге, Карел-Фин ССР-ге — 50 хуу, Узбек ССР-ге болгаш Таджики ССР-ге — 20 хуу.

ССРЭ-нің Дээди Советинин Президиумунун Даргазы Н. ШВЕРНИК.
ССРЭ-нің Дээди Советинин Президиумунун Секретари А. ГОРКИН.
Москва, Кремль.
1951 чылдың март 10.

РСФСР-нің Дээди Советин чыылдырар дугайында

РСФСР-нің Дээди Советинин Президиумунун ЧАРЛЫ

РСФСР-нің Конституциязының 39 дугаар чүдүлү барымдалаш, РСФСР-нің Дээди Советинин Президиумунун доктадыры болза:

Россияның Совет Федеративтиг Социалистиг Республикасының Дээди Советинин түссөчиги комитетинин үндүргөн шийтпир амдыга чедир-ле четпес күссөтинин турар. План өзүгаар 70 муң кубометр ыш белетээр ужурут турган болза, 1951 чылдың март 1-де школалар чанында чүглө 10,5 муң кубометр ыш белеткетинен.

Школаларның өөрөдигези киниздилгезин аялдычы чедишкениң болур

РСФСР-нің Дээди Советинин Президиумунун Даргазы М. ТАРАСОВ.
РСФСР-нің Дээди Советинин Президиумунун Секретари П. БАХМУРОВ.
Москва, 1951 чылдың март 14.

ССРЭ-нің Дээди Советинин ийи дугаар сессиязының шийтпирлерин совет улус изии-биле уткуп турар

ССРЭ-нің Дээди Советинин сессиязының хүлээп алган хоойлуларын москвачылар деткип турар

Москваң бүдүрүлгелер, тудуглар, эртем-инженерлердин институттарында болгаш албан организация черлеринде ССРЭ-нің Дээди Советинин сессиязының аялдычы түңгелинге холбаштырган митингилер болгаш хуралдар болуп турар. Бүгү эвилелден республикаларның улус аялдычыларының болгаш культуразының хөгжүлдээштин дугайында партианың болгаш казаактың сагыш салышкынын көргүскен ССРЭ-нің 1951 чылдагы Күрүне бюджетинин дугайы найсылалдың аялдычы чоңуң чаргаарал-биле чуугаалап туралар. ССРЭ-нің Дээди Советинин хүлээп алганы Тайбың камгалалының дугайында хоойлуну москвачылар изии-биле деткип туралар.

Хүндүскүңдү 4 шаа. Коммунизм-нин улуг тудугларының чуугаалагы-рын күссөдип турар найсылалдың «Динамо» заводунга станоктарының, машиналарының болгаш конвейерлеринин аялдычы сөксай хона берген. Чүс-чүс аялдычыннар митингиге чыгып келгенер.

Индир кырында механик белеткел пехиниң начальниги инженер Чулков, Оң чуугаалааны:

— Тайбың камгалалының дугайында хоойлу болза, совет казаактың тайбыңга ынакшыдыгы политказының чаа көргүзүп болур. Бистиң улустарыбыз тайбың күш-аажык кылып туралар. Эш Сталинның удуртуулгазы-биле бис чырыткыдыг келер үжө—коммунизмге бүзүрелдиг бар чыдар бис.

Заводуң каадыр херээн аялдычы Соловьевага сөс берген.

Оң чуугаалааны болза:

— Социализм чуртуунун Күрүне бюджетиде болза, улустунуң, көдээ аяыл-агының болгаш культураның моон соңгааргы хөгжүлдээш көрүп турар. Бистиң бюджетивиз—ол болза, тайбың, совет кижилеринин аас-нежитиги болгаш өөрүнчүг күш-аажык-дыр.

— Каң кудур 4 дугаар пех Тайбың камгалалының дугайында хоойлуну номчаан агитатор Банниковту четкиң аялдычы чарыгалар доңдуңдыр сырый бүзөөлөп алганнар. Хоойлунуң сөс бүрүзү шуут бөдүүн болгаш билдингир. Ол хоойлу болза, бистиң идегелисти болгаш угаан бодальдыгы харылап турар деп чаа-ла конвейерлерден келген аялдычыннар чуугааламы бергенер.

Каң кудуңчузу эш Байковтуң чуугаалааны:

— АКШ-тын шериге үндүрер чарыгалары 1938—1939 чылдар-биле демей-дээрге 50 катап өскен деп чүвени мен солундан билдим. А бистиң бюджетивиз көрүңөрем. Чуртталга бажыңнарының, школаларның, театрларның болгаш эмгелге бажыңнарының тудугларының акшалаңдырышкыны бисте чыл бүрүдө-ле өзүп турар.

Хөй кижилег митингилер дүүн найсылалдык электри лампа, трансформатор заводтарының цехтеринге, машина бүдүреринин, станок бүдүреринин болгаш прибор бүдүреринин бүдүрүлгө черлеринге болуп эрткелээ.

Тайбыңның херээ тилээр!

КИЕВ. ССРЭ-нің Дээди Советинин сессиязының хүлээп алган Совет Социалистиг Республикаларының Эвилелиниң 1951 чылдагы Күрүне бюджетинин дугайында хоойлуну болгаш Тайбың камгалалының дугайында хоойлуну эң улус эң изии-биле, чыңгыс эгесеткил-биле деткөөнөр.

Киевтин машина тудуунуң кан эдилдир чехинге беседа болуп турда старханов эш Москалюк чүве чуугаалаан.

— ССРЭ-нің Дээди Советинин бадылааны 1951 чылдагы Күрүне бюджетиде болза, тайбыңның болгаш бистиң улуг Төрөөнү чуртувустуң моон сонгааргы чечеткил хөгжүрүүнүң бюджетиде болур. Улус аяыл-агының, социал-культураның хемчеглерин, бистиң калбак делгем кургак шөлдөр кылдыр хуулдурутпар коммунизмнин улуг тудуглары суг күжү-биле аяылдаар электри станциялары, каналдарын болгаш сугтаралык системаларын тударын акшалаңдыралыңа совет күрүне эң улуг түңгү үндүргөн. Бис, совет кижилер тайбың күш-аажык кылып турар бис. Бис бүгү делегейге ур болгаш быныг тайбың дээш чүткүп турар бис. Ол чүткүлдү тодаргай херечизи болза, дайын пропагандазын хоругдап турар Тайбың камгалалының дугайында хоойлу болур.

Стахановчу эш Самофалова сөс алган. Оң чуугаалааны:

— Чаа дайыны күзөп турар АКШ-ның, Англияның болгаш Францияның агрессчи күштери боттарының улустарындан коргуп туралар деп совет улустуң улуг баштыңчызы эш Сталин «Правданың» корреспондентиз-биле беседазынга тодаргай көргүскөн. Улуг күштүг совет улус делегейин хосталага ынакшыдыгы бугу улустары-биле кады агресорларга удур шийтпирлиг демиселди чорудуп, империалисттерниң ханыг каара сагышын илередиң туралар. Тайбың талаалачыларының лагерни хунуң-не өзүп быгыгып турар. Тайбыңның херээ тилээр, чүге дээрге ону тайбыңдыг тургунуң улуг тудукчузу, аялдычы чоңуң мерген угааның баштыңчызы болгаш башкызы эш Сталин удуртуп турар! (СЭТА).

Күжүвүс харамнамас бис

БУРДЖААНИ. (Грузин ССР) 13. черлерге болгулаан.

Алдарлык эвено удуртучузу Социалистиг Күш-аажылдың Маадыры Т. Майсарадзиниң чуугаалааны:

— Социалистиг көдээ аяыл-агының аяыл-ишчилеринин сорулгалары болза, көдээ аяыл-агы культураларының ондаа артык бедик дүжүт алары, бистиң улустарыбызга өзбек продукту бээр деп көрүп туралар. Тайбың дээш демиселге бистиң чаңгызыбыз-даа күжүң харамнамас.

(СЭТА).

Педагогика мастерлериниң ажилының дуржулгазын школалар болгаш башкыларның ажилына ажыглаарынче

Область школарында мурнакчы башкыларның саны чыл тудум-ча шагыны-биле өзүп турар. Кызылдың №1 ортумақ школазының башкылары Ермакова, Мокшин, Суханова, Пичугина, Борисова; база №3 ортумақ школазының башкылары Табаева, Катаева, Строкова, Филимонова, Тухнова, Прокопьева; №2 школада Санчат, Черменева, Чадаана ортумақ школазының башкылары Померанцев, Попов, Кузим, Кызылдың №4 эге школазының башкылары Житкова дээр ышкыш педагогика эртеминиң мастерлериниң чылдыр санатынып турар мурнакчы башкылар бистиң областа хой. Олар амгы өөредилге чылының эртен ийи улдунда болгаш үшкү улдуң эгелээден бээр өөреникчилерге бедик шынарды өөредилгени берип, бир класска ийи чылда олар чорукту узуткап болурунук быгы үнденип салганнар.

Педагогика чорудулгазының мастерлеринде ол улуг чедириндер, боттарының политика дуржулгазына педагогикти билгилериниң деңдирин бедидери дээр оларның талазында сатсаал чок ажалдап, кичээл бүрүзүнге бүгү талаңың бедик шынарды белеткилди кылдып, өөреникчи бүрүзүңгү онзагай байдалын шыны-биле өөренип, чоп чокушулашканын чорудуп келгениниң ачызы-биле чедип алдынар.

Үстүнде көргүскен мурнакчы башкыларның ажилының эки дуржулгалары областың бүгү башкыларның ажилындагыларынче массалык-биле ситчилеп кирип турар алган. Өөредилге чылының ийги чартыгыны баштайгы хуннеринден эгелээш, бо хунге чедир-ле өөреникчилерни кижиздирип, өөредилгени шынарың бедидери дээр, бир класска ийи чылда катап олар чорукту үнденип-биле узуткаары дээр шыңгыды демисел башкыларның кол массаның иштениге хайныгып келген. Өөреникчилерни эртеминериниң үнденикчи-биле чепселээр, оларга болшешивичи харагериниң үнденип шынарың бар болдур дугайында мурнакчы башкыларның хереклеп турар хой талаңың аргадуржулгазы бүгү башкыларның практика ажилына калып хереклепди тышкан. Ылаңгыя Кызылдың №2, №4 школарының ажилының дуржулганы

онза кичээгенин хандырып турар. Ол школарының бүгү башкылары комсомол, пионер организациялары-биле тудуш харылзаалыг ажылдавышпаан тургаш, өөреникчилерниң ортузунга бүрүн күш-четигишкенин өөредилгени хандырып шыдааннар. Ол школарга эртен ийи улдуннарда болгаш үшкү улдуң эгелээден бээр багай демдек алган өөреникчилер кончуг эвээш болуп турар.

Ол школарының башкылары өөредилге чылының баштайгы хуннеринден эгелеп, эш Сталиның дыл дугайында өөредилге боттарының ажилының үнденип салганнар. Олар ажык кичээлдерин үргүлчүлүк аргалары, бот-боттарының кичээлдеринге олуржуп, оларның анализин педсоветтериниң эртеминер комиссиязының хуралдарына үндүрүп туруп, ажилының дуржулгазын ыңдыг арга-биле непередип турарлар.

Үстүнде школарының башкылары коллективтери уруглары кижизидип, өөредилгени айтканын дору хамаарылагы болгаш чүгле долуг эвес, харын шынарың өөредилге дээр демисел чорударына дузалашса чогуур, совет педагогиканың чугула-чугула айтканын өөренип турарлар. Ынчаар ажалдап турар школар бисте элөөн хой.

Мурнакчы школарының болгаш башкыларның ажил дуржулгалары областың бүгү башкыларны, башкыларнының база чедириниң болгаш турар учурлуг. Ол хундүлүк сорулганы чедириниң үнденип турар улуг өөредилгениң килдистерин, башкыларның билди, мергекчилер бедидериниң институту, школар удуруткучулары, педсоветтер, методтук каттыжышынарның хуралдары, ажык кичээлдер болгаш кичээлдерге олуржур чорук онза улуг рольду ойнаар турар учурлуг. Школаларга өөредилгени шынарың бедидериниң кол үнденип болгаш бистең областың школарына моон сонгааргы үде бер класска ийи чылда катап олар чорукту узуткаары хандыраза чогуур, эки талаңың дуржулгазы непередип тардырының үнденип оруктары мындыг аныкылдыр.

И. ПРИНЦЕВ,
облоноуц улуг инспектору.

КАЛИНИНГРАД ОБЛАСТЬ. Областиң дына хой совхозтарына эртен чылын инектерни машина-биле саарынчедип алган. Электри-саалга технигинге саанчыларның өөредилгенин организациястаан.
Чурукта: Озерск районунуң №7 совхозунуң сүт фермазы.
Чуруу А. Титловтуу. СЭТА-ның прессклишезы.

Колхозтун идепкейлиг малчыннары

Сүт-Хөл районунуң «Сталинчы орук» көдөз ажыл-агый артелиниң хойжулары Бора, Кендин, Эренчи олар колхоз тургустунганнан бээр колхозтук хойжуларында ажалдап турар.

Хойжуларның кызымакый ажилының түнделинде колхозтук хой, өшкү малы чыл бурду өзүп турар. 1948 чыл биле дөмөйлээрге колхозтук хой малының баш саны 2,5 катеп, 1949 чыл биле дөмөйлээрге 147 хуу өскөн.

Колхозчу хойжулар улуг-даа, бичи-даа малдыч баш санын хоратпай, малды

дың чаш төлүн үргүлчү менди камгалап ап турар болгаш үргүлчү мал ажилының мурнакчыларына санадып турарлар. Хойжу Бора бо чылын төрөөн 70 хойлардан 70 хураганнары, 65 хойлардан 65 хураганнары менди камгалап алган.

Нитиниң мал ажилының улам ыңайгы хоңжүлдө эдеп аксеткилдиг кызымакый ажалдап турарын барымдалаш, колхоз баштаар чери Бораны бир өшкү-биле, Кендини бир хой-биле, Эренчини бир өшкү-биле санаан.

К. КӨК-ООЛ.

Эки ажилдыг чылгычы

Кызыл районунуң Дапсы сумузунда «Черби» колхозтук кижигүнү 63 харлыг К. Сувакит нитиниң мал ажилының баш санын көвүдөдир дээр аксеткилдиг ажалдап турар.

К. Сувакит 1948 чылдан 1950 чылга чедир колхозтук чылгызын кадарган 1950 чылдан амга чедир колхозтук хойжузунда ажалдап турар. Малчын Сувакит малдыч чаш төлүн чыл бур-

ле менди камгалап ап, малдыч эки деңгилден чедип ап турар.

Кызымакый, ак-сеткилдиг ажилының түнделинде К. Сувакит 1950 чылдан 368 күш-хуннерин ажалдап, күш-хуннеринге кийриштер 920 килограмм тарааны, 4 килограмм дүктү, 208 рубльди ажалдап алган.

М. ЧЫДЫН.

Областың аңчыларында

Сүт-Хөл районунуң Хөлүктүгүдө 69 харлыг Олай ашак бо чылгы аңчылар сезонунуң эгезинден бээр 170 ажыг динчи олуруп, кооперацияга кийрген. Оң оңазы чагыс ол эвес, койгун, күшкү өске-даа хой аңнары өлүрген. Эртен чылын 400 ажыг өргени база өлүргөн.

Районуң өлүк садып алыр белеткел планын күреселге идепкейлиг кийриштирер эрес аңчылар районда хой илереп турар. Эренчин, Ламажал олар чагыс үнүшкүнде безин 347 динч, өске-даа олчаларлык келген.

О. ХАЛЫШ-ООЛ.

чыны Кыргыс Чамбал кадарган хоюн менди, күштүг ажаап турар. Оң-биле нады малдыч хоралыг дайызын бөрүң узуткаары дээр боттук хемчегелери ап турар. Колхозчу Чамбал бо чылдын январь, февраль айларында 2 бөрүнү капап өлүргөн.

К. ЧАЖАП.

Чаа-Хөл районунуң Кара-Талда Сталин аттыг көдөз ажыл-агый артелиниң мал-

чыны Кыргыс Чамбал кадарган хоюн менди, күштүг ажаап турар. Оң-биле нады малдыч хоралыг дайызын бөрүң узуткаары дээр боттук хемчегелери ап турар. Колхозчу Чамбал бо чылдын январь, февраль айларында 2 бөрүнү капап өлүргөн.

Редакцияга ЧАГААЛАР

Солун таралдыгазын багай чорудуп турар

Чөөн-Хемчик районуң Ийме сумузун ажилчы чогу 1951 чылдыч солуп, сеткүүлүнден 160 ажыг кезекте чагаан. Чоңуң ол чагыткан солун парлагалы чылдын эгезинден бээр келбестези. 1950 чылда сумуга солун таралдып турган эш Мениң-оолдуң районуң харылзаа конторазы-биле чарган керээзи тонген. Чоңуң чагаан солун, сеткүүлери районуң харылзаа конторазында ай ажыг үениң иштинде овалатына берген чыдар. Сумуга солун таралдыгазын чо-

рудары-биле ында колхоз баштаар чери районуң почта конторазына барып чугаалажышыкы кылдырға, район почта конторазында чопшээрээвен болган.

Солун парлада болза, массалык хунбуру, шак бурду харылзаакер политика чепсез болбай, шак мындай чугула ажалды районуң почта конторазында чугула көрүп, Ийменниң ажилчы чогу нуң чагыткан солун парлагалыны овалдага чок чедирери негетинип турар.

О. ОЧУР-ООЛ.

Нурсантыларның материалдыг негелдезин хандыраар

Кызылдың машина-трактор станциязының чанында ажалтыган трактористер учурунда Кызыл районуң Кен-Тей сумузунда «Совет Тыва» көдөз ажыл-агый артелинен 7 кижиги өөренип турар.

Ук курсантыларны колхозтук баштаар чери аш-чем болгаш анча хөрөгү, өөредилге херекселдери-биле хандырабай турар. Оң хараазы-биле ол курсантылар колхозтан аш-чем алыр дээр дымшаныр хун саында чанатпа, МТС биле колхоз аразында чадап кылаштагып, чамдыктары тичээден озалдап турар.

Олар МТС-тен аалдарына четкиш бир-ийи согааш тараа соктап алгаш чедип кээп турар. Шай, дү, хлеб садып алыр акшадан берип көрүңер деп дилег кылдырға колхоз баштаар чериниң даргазы эш Нюрсат «Колхозта акша чок» деп харылзаанын кызыгаарлатынган бичин-даа сагыш салбайн турар.

Чая техниканың шигээдип алыр, чери ажилының бедик культуразын чедип алырынга дуза чедирер дээр кыгып өөренип турар механизматорларның регелелин чугулага көрбейн турары канчап-даа тарышпас. Ынчангап, колхоз баштаар чери, районуң көдөз ажыл-агый килдизи зургантыларның материалдыг негелдезин хандыраза чогуур.

К. АЛЕКСЕЙ.

Мал ажилында четпестерни узуткаар

Бай-Тайга районуң Шуй сумузунда «Мурнакчы» колхозтук нитилештирген малының кышкы азырал-ажаалгазында улуг четпестер бар.

Малга четир сангыч чемнер белетнезениден мал кайлааларын сеңээриниң болгаш чаа кайлааларын немей тударының талазы-биле эртен чылдыч планын үүсетлээниден база малдын одар-белчириң эки таарыштырбаанын дин нитиниң хой, өшкү малы эртен чылдыч декабрь айдан эгелеп деңгел-шынээз чоруту баксырап эгелээш. Оон түнделинде 2 баш чылгы, 2 баш мыыстыгы бода мал, 51 баш хой, өшкү 24 баш анай, хураган өлгөн, 24 өшкү, 5 хой, инек ара салган.

Нитиниң мал ажилының байдалы бо хире баксырап турда колхоз даргазы Нуркут, партия эге организациязының секретари Байыскалан, мал ажилының бригадир Хирлиг олар малдын ажалгазын экижидерине угланган кандыг-даа хемчег албааннар.

Сумуда коллективтиг ажил-агыйның мал ажилында улуг четпестерни көрүп, билип турар хирезинде суму Совети колхоз даргазының илеткелин дыңдап, мал ажилында четпестерни узуткаарынч хемчег алганы көзүлбөй турар.

Нитиниң малының баш санының самчылданчылары-биле демисел чорудар хамаан чок колхоз баштаар чериниң даргазы Нуркут, мал бригадир Хирлиг, мал эмчизи Дойбу-Хаа олар боттарының туразы-биле колхозтук ырт, сергезин садып, чарып чикше хереклеп турарлар. Ол дугайың колхозтук ревизия комиссиязының даргазы Дамчай эскербейн турар.

ВКП(б) райкому, райкууском, районуң көдөз ажыл-агый килдизи «Мурнакчы» колхозтук мал ажилында четпестерниң дугайында тодаргай түндөлдү үндүрүп, мал ажилына удуртулганы дыңыздары чугула.

СЕРЕН-ТОРЖУ.

Район төвүн культуружда херек

Барыш-Хемчик районуң төвү—Кызыл-Мажалык суурун нити байдалы ал көөрге, суурун албан, буюрлуге черлеринден эгелээш, чурттакчалыга чедир арыг-шевериндигиниң байдалын сагыбайн турар.

Суурун пок төгөр черин тускай чуртталга черлеринде чунду төгөр оңгарлар чок, чундуну чер-сана чурум чок төп турар, оң ашталгазы база чорутумайн турар.

Суурда «кудуктар хой, оларын арыг-шевериндиге ёзуугар аныглавайн турар, кудуктарда тускай ажалтар чон, кудуктарда үргүлчүлүк турар тускай балгы демир-хундуур тургулаан. Кудумчуларда мурнуку чылдарда тарып олурткан ышттар кончуг эки үнгүлөөн, оларнын камгалаанын тургуспаанын эртен-дүшкөн чонун адының баалакы болуп, ара каткылап калган.

Суурун культурулуг, арыг-шеверин болдурар дугайында суур Советиниң даргазы эш Койзадан болгаш район кудук кадык камгалал килдизиниң саниспекторундан кандыг-даа кемчег албайн турар. Кызыл-Мажалык суурун арыг-шевер болдурарынче болгаш суурун ногаажылдыга ажилыңче суур Совети, районуң кадык камгалал килдизиниң саниспектору кичээнгейн салыры чугула-дыр.

Сумуда коллективтиг ажил-агыйның мал ажилында улуг четпестерни көрүп, билип турар хирезинде суму Совети колхоз даргазының илеткелин дыңдап, мал ажилында четпестерни узуткаарынч хемчег алганы көзүлбөй турар.

Нитиниң малының баш санының самчылданчылары-биле демисел чорудар хамаан чок колхоз баштаар чериниң даргазы Нуркут, мал бригадир Хирлиг, мал эмчизи Дойбу-Хаа олар боттарының туразы-биле колхозтук ырт, сергезин садып, чарып чикше хереклеп турарлар. Ол дугайың колхозтук ревизия комиссиязының даргазы Дамчай эскербейн турар.

ВКП(б) райкому, райкууском, районуң көдөз ажыл-агый килдизи «Мурнакчы» колхозтук мал ажилында четпестерниң дугайында тодаргай түндөлдү үндүрүп, мал ажилына удуртулганы дыңыздары чугула.

СЕРЕН-ТОРЖУ.

Район төвүн культуружда херек

Барыш-Хемчик районуң төвү—Кызыл-Мажалык суурун нити байдалы ал көөрге, суурун албан, буюрлуге черлеринден эгелээш, чурттакчалыга чедир арыг-шевериндигиниң байдалын сагыбайн турар.

Суурун пок төгөр черин тускай чуртталга черлеринде чунду төгөр оңгарлар чок, чундуну чер-сана чурум чок төп турар, оң ашталгазы база чорутумайн турар.

Суурда «кудуктар хой, оларын арыг-шевериндиге ёзуугар аныглавайн турар, кудуктарда тускай ажалтар чон, кудуктарда үргүлчүлүк турар тускай балгы демир-хундуур тургулаан. Кудумчуларда мурнуку чылдарда тарып олурткан ышттар кончуг эки үнгүлөөн, оларнын камгалаанын тургуспаанын эртен-дүшкөн чонун адының баалакы болуп, ара каткылап калган.

Суурун культурулуг, арыг-шеверин болдурар дугайында суур Советиниң даргазы эш Койзадан болгаш район кудук кадык камгалал килдизиниң саниспекторундан кандыг-даа кемчег албайн турар. Кызыл-Мажалык суурун арыг-шевер болдурарынче болгаш суурун ногаажылдыга ажилыңче суур Совети, районуң кадык камгалал килдизиниң саниспектору кичээнгейн салыры чугула-дыр.

Суурда «кудуктар хой, оларын арыг-шевериндиге ёзуугар аныглавайн турар, кудуктарда тускай ажалтар чон, кудуктарда үргүлчүлүк турар тускай балгы демир-хундуур тургулаан. Кудумчуларда мурнуку чылдарда тарып олурткан ышттар кончуг эки үнгүлөөн, оларнын камгалаанын тургуспаанын эртен-дүшкөн чонун адының баалакы болуп, ара каткылап калган.

Суурун культурулуг, арыг-шеверин болдурар дугайында суур Советиниң даргазы эш Койзадан болгаш район кудук кадык камгалал килдизиниң саниспекторундан кандыг-даа кемчег албайн турар. Кызыл-Мажалык суурун арыг-шевер болдурарынче болгаш суурун ногаажылдыга ажилыңче суур Совети, районуң кадык камгалал килдизиниң саниспектору кичээнгейн салыры чугула-дыр.

„Шынын“ материалдарының изи-биле „Мөңгүн-Тайга райоунда четпестерни дүргөн чайладыр“

1951 чылдың январь 9-та №5 (2179) «Шын» солунда «Мөңгүн-Тайга» райоунда четпестерни дүргөн чайладыр» — деп ыңдыг эгелиг чүүл парлагынган.

Ол чүүлду областың хереклекчилер нитиледериниң эвлиндиң баштаар чери хынап көөрге, ул корреспондентшинын болган. Мөңгүн-Тайга райпсуун ажил-чорудулгазын баксыраткан дээр оң даргазы Кудеректи ажалында дүжүргөн.

Мөңгүн-Тайга райоунга кол барааннары оңгаары-биле Барыш-Хемчик районуң Эрги-Барышка чедир оларнын автомашиналар-биле сеортуп чедирген. Каргы сумуга майгынын катал тургустар дугайында райпога айтканын берген. Районуң санаар аппаратазын ажилын экижидерин-биле облпост сеортуп баштаар чери бригада чоруткан, ол бригада бир ай дургузунда ажаа ажалдаш, районуң үчүт, өтөдүү, нити ажилын элөөн экижидеп...

1951 чылдың январь 9-та №5 (2179) «Шын» солунда «Мөңгүн-Тайга» райоунда четпестерни дүргөн чайладыр» — деп ыңдыг эгелиг чүүл парлагынган.

Ол чүүлду областың хереклекчилер нитиледериниң эвлиндиң баштаар чери хынап көөрге, ул корреспондентшинын болган. Мөңгүн-Тайга райпсуун ажил-чорудулгазын баксыраткан дээр оң даргазы Кудеректи ажалында дүжүргөн.

Мөңгүн-Тайга райоунга кол барааннары оңгаары-биле Барыш-Хемчик районуң Эрги-Барышка чедир оларнын автомашиналар-биле сеортуп чедирген. Каргы сумуга майгынын катал тургустар дугайында райпога айтканын берген. Районуң санаар аппаратазын ажилын экижидерин-биле облпост сеортуп баштаар чери бригада чоруткан, ол бригада бир ай дургузунда ажаа ажалдаш, районуң үчүт, өтөдүү, нити ажилын элөөн экижидеп...

Бо чылын темаларының хой нуруузу ажалдап кылдырыга көдөз ажыл-агыйның область эргелелиниң аппаратазының болгаш районнарның көдөз ажыл-агый килдистериниң ажалдакчаларын калбаа-биле кириштирири чугула. Үстүү-Енисейниң чылгы укаазын сайырадырынга Таңды районуң «Революцияны чалбыкы» колхозта чылгы малдыч урелел фермазының эргелекчи эш И. Д. Тырышкин, область каракуль хой ажилын тургузар органы болбаадырал ажалдаарына аттыг сурагып хойжулар эштер Кудрявцев биле Оюн Ноокал олар кийриштер.

Күрүнү планы—эртем-шичилел албан чери бүрүзүңгү амдыралының хоойлузу болур болгаш ону доктааткан хуусааныңа бедик деңгелдег кылдыр күсеткен турар учурлуг.

Н. ВИШНЯКОВ, областьтың көдөз ажыл-агыйның пропаганда эргелелиниң начальниги.

Бүдүрүлгөдө мурнакчылар

Тожу районуң бүдүрүлгө комбинадында ажалдап турар 58 харлыг эш А. Дорощев бүдүрүлгөдө стажановчузу, ам бо үеде социалистиг чарыштын тилкенизи болуп турар. Ол дээр, бүдүрүлгө хой чыл стажтыг аныкдап келген.

Бүдүрүлгө хой чыл стажтыг ажалдап келгениниң дургузунда эш А. Дорощев 41 анык ажилчыннары чазанылга ажилына өөргөткөн.

Эш А. Дорощев чазаныкчы, бызаңчы хүлээлгени күсөдип, эртен 1950 чылдын бүдүрүлгө планын—210 хуу, 1951 чылдың январь нормазын—200 хуу, февраль нормазын— ол анын 15-не чедир 170 хуу күсеткен. Ол стажановчу анык ажилчыннарга болуң үлгөргү-дуржулгазын көргүзүп турар.

Сыстыг-Хемниң ыяш ажал-агый черинде ажилчыннар—Доржу, Хуна, Бай-оол олар стажановчу А. Дорощевтиң үлегерин эдерип, бүдүрүлгени оналгаларын ай саында 150—200 хуу күсөдүп турар. Олар социалистиг чарыштын хүлээлгелерин моон сонгаар долдур болгаш ажы күсөдир дээр кызымак чүткүлүн салган.

К. ДОСТАЯ-ООЛ.

1951 чылда дуржулга станциязы чүнү кылыр деп турары

Көдөз ажыл-агый талазы-биле эртем шинчилел ажилының көдөз ажал-агый культуураларының моон соңгааргы өзүшкүнүн болгаш мал ажилының продуктулуун бедидериниң херээнге чугула учурдуздалыны барымдалаап, ВКП(б) ЖК-болгаш СССР-ниң Министрлер Чөвүлели «Көдөз ажыл-агый эртеминериниң болгаш мурнакчы дуржулгаларның чедириниң пропагандалаар болгаш непередир дугайында» 1950 чылдың июльде үндүргөн доктаалыңа көдөз ажыл-агыйның эртем-шичилел албан черлериниң тематиктиг күрүлө планын ашканын көргөн.

Биле бедик шынары шигээткен Үстүү-Енисейниң деп адап турган чылгыларның тургустунган үнелиг болуун тып илетеркен. Ол айттары эртен чылдыч күзүндө чоруткан шыгалдыны көргүсөни болза, ол болуктун эң дээрлериниң чүктү сөөртүр талазы, биле аар чүк сөөртүр айттарга чокушулаңып турар, чүктү мрак черге сөөртүрүнүң талазы-биле оң эрес капшагайыңа аңаа деңкежир айттар чок.

Тематиктиг планы область организациаларыга, мал ажилының Сибирде эртем-шичилел институтунуң эртемдөөннөр чөвүлелинге, база Москвага болган тускай чөвүлел хуралга хынап-чалык-биле ажалдап кылганының соонда Тываның комплекслиг дуржулга станциязы 1951 чылда эртем-шичилелдиң күрүнө планын алган. Чаа тематиктиг планын мурнундагызындан ылгалып турар чүүл болза, областың көдөз ажыл-агыйының өзүп турар хунбурунч негелдерин канжанынганда артык харылап турар.

Бо чылын эртем ажалдакчалары 15 темаларны, оң иштинден: мал ажилының талазы-биле 5, мал чемни болбаадырадып тывар талазы-биле 3, чери ажилының талазы-биле 4, агрохимияның лаборатория талазы-биле 1 болгаш комплексниг ажил талазы-биле 2 темаларны ажалдап күсөдир, согула салдыны турар.

Айттары шичилээр ажалды чорудары-биле нады урелел фермаларын тургузуп, ол айттарының үнеинге болгаш урелел ажилын чорударының эргежок чугула ажалдарны кылган. Сөөлгү үеде ол айттар-биле идепкейлиг ажалды чылгы ажилының эргелелиниң, районнарның көдөз ажыл-агый килдистериниң тускай эртемингерин, база колхозтарның чылгычылары чорудуп турар. Бо бүгү чүүлдерин барымдалап чылгыларның бо үнелиг болуун 4—5 чыл хире кыска хуусаада тускай укаа кылдыр өстүрериң чоругуу байдалы тургустунган. Бо болуктун чылгылары колхозтарда мөөннегинин барымдалаш, база ол теманы күсөдир хуусаазының кыска болуп турары тускай эртемингерин хой болуңун шуут кириштиргени чокка күсөдир берге болур. Берг эвес областың, районнарның, совет болгаш партия организациаларының талазындан эртем ажалдакчаларына хун-бурунч дузалашканын көргүсө болза ону чедип алыры база-ла берге болуру билдирер.

Мал ажилының күрүнө планының темаларында «Үстүү-Енисейниң» чылгы укаазын өстүрери, Тыва областа каракуль хойун ажилын сайырадырының аргаларын ажалдап кылгыры мындыг ийи темалар көрдүнгөн.

1947 чылдан эгелээш 1951 чылга чедир 4 чылдың дургузунда станция областың чылгы ажилын шичилештирээр, ажал-агыйга — ажалының талазы-

Бо укааны бүдүрүп өстүрер сорулганы шичилээрине кол соруга болза, шилип алган чылгыны, ылаңгыч бүдүрүлгү-аскырларын санын көвүдөдир болур, бир дугаар чергени аскырларының саны чүгле бодун өстүрүп көвүдөдирине бодун укаазын хандыраар эвес, харын чуртун чылгызын экижидер арга-биле укааның баш санын көвүдөдир хандыраар. Областан дашкар үндүрер аскырларны белет-

кээри база эргежок чугула. Ынчангап, колхозтарны фермаларына бир дугаар ээлчегде бүдүрүлгү аскырларын, төрүүр белерни хойну тургузар болгаш олардан бир дугаар чергени аскырларын доруктуруп өстүрер төлөдө оларны экижидер аңал ажаалга тургузар херек.

Дуржулга станциязының болгаш ажал ажилының эргелелиниң ажалдакчаларының, районуң көдөз ажыл-агый килдистериниң тускай эртемингериниң болгаш колхозтарының чылгычыларыны алдарлыг херээ болза, укаазы өстүрүп доруктуруп Совет Тываның 10 чыл болур оюнда, тодаргайларга, 1954 чылдың төңгүзүндө доозары болур.

Бистиң областа каракуль хой ажилы өстүрериң аргаларын тып ажалдаары бир дугаар чергенин учурдузалап айттары болуп турар. Областың колхозтарында сөөлгү 5—6 чылдарын иштинде каракуль-биле экижиткен хойларның саны 20 мун четкен. Чурттуң хоюн каракуль-биле хайнактаанын түнделин үндүрүп көргүзүңде чүгле четчир эвес

ЭМЧИНИН СҮМЕЗИ Оран-саванын гигиеназы болгаш чемненилге

Тыва автономнуг областың ажилчы эсуу көшкүн бамдалан сууржуң амьдарып чалгын турар үедө оо айгырың озаа улуг умурдузаның болуп турар.

Мурнувада хуу ажилдыг чоран, колхозчу арагтар соок, ыштыг-хирлиг, караңгы өглерден ам таарымын кылдыр тутунган чылыг, чырык бажынарже көкүп кирип туралар.

Эр, херэжен колхозчу өзүзү амьдарып, оокинда, коьдан десиксээрге гиысаныйн дүрүмүн барымдаалаш чурттаар аргалыг болган. Хирлиг оран-саванын информациялыг аарыгын одаа болуп болур, ычанганш ол баалдал түлге ында чурттап турарларга эвес, харын оларны долгандыр турар кожа-хелөө кижилерге база аныылдыг. Мынчанганш эр, херэжен колхозчулар боттарының өг-булесиниң болгаш бүгү колхозтун эрге-ажы дээш, оран-саванын аарыг-шеверни, санитарлыг баяданын дугайында кезээде сагыш салыр херек.

Аманатты бүрүзү культурулг, каас-шник болган турар херек. ычанганш ол дашаарган бажыңа кирерде бунду дүрүөр болгаш шала кырыңче дүңкүрбөс укжурдуг. Ооң бажыңына клоптар, кара-быттар, тараканнар болгаш өске-даа хоралыг насекомнар амытаннар өзүп көвүдөн турар чорутуу болдурбас, бир эвес тыштыг келсе, оларны ырып узуткаар кемчегни доп-дораан алыр херек. Аңаа холбаштыр, сугну дуоап хайындаргаш, ооң-биле демги амытаннарның чыгып турары тилгерин хеме кудар. ыдыг амытаннарны узуткап чок кылдырып «ДДТ» деп порошок озаа таарычалыг, ону аптекадан садып ап болур.

Насекомнар-биле чедикшиңинг демиселди чорудур төлөөде, бажыңга аарыг-шеверни үргүлчү тергини эки туура чугула. Бажыңны ханаларын, дөөвирини шугауларга, чугайларга болгаш шалаңыңа ыдыла 1—2-ден өзөш эвес катап изиг суг-биле чуур херек. Шалаңы ол ширбиин-биле нийке шык пөс-биле ораап каан четка-биле (мас-пак-биле) хүнүң-дө ширбиң.

Чуунду болгаш чам артын бажыңга үр чыгырбас. Даштыкы хепти, орун-дөмөк херекселдерин (матрас, чоортаны) неделя санында даштыгаа салгыңга казып, силгир. Кызын эртең-даа, нежээ-даа бажың иштин форточка дамчыштыр агарларды чугула. Чайгы үедө сонга характерын аргалы-ла болса, үргүлчү ажың тургузар болгаш бажыңче ымыраа, сөөк кирбөзүн дээш, марля чергелиг шаараш чүдүлдер-биле содгаларны дуй көжөгелээр херек.

Бажың иштин аарыг-силгил тургузар чорук күске, ырыс дөң чингетти хемирдер аймааның неперэозинин болдурбас. Бажыңга чыгып неперээш хемирлер аш-чемни үрөп төтөгелзөрдө ангдаа, туларемия деп халдавырлыг аарыгы база тарайып болурлар. ычанганш олар-биле шыңгы демиселди чорудар херек. Оларны капкалап, дузаткап туруп өлүрүп болур нийке үгүп, кирип турар үгтерин шил бузуңдулары-биле дуй шаап, чугай холумактыг пор доурак-биле дуглай чаап каап база болур.

Чайн сөөктер-биле демиселди күш-тедирер херек. Сөөк болза, халдазыр-

лыг аарыгларның база бир таракчыгы: халдавырлыг аарыгларның микробтарын ол даванныңга алдырттып алгаш, аяк-сава, аш-чемге элкен каапкан баар. ычанганш чем ишкен аяк саваны болгаш аш-чемни чадагай набаан, дугламыг черге ажаап сугар ийкек арыг пөс-биле шывар херек. чем ишкен союнда бүгү саваларны изиг суг-биле чугаш, кургада чүлгүрү чугула.

Чаңгы үедө аш-чемни үрелип баксыраар чорун болдурооа чогуур. Ону болдурбазы-биле чем шыгаар оңгар кашып, кырын ык дуглааш, иштэнче серин болур кылдыр дош төгөр херек. Огурец, согуна, морковь, помидор, капуста ышкаш-ногааларны кемге хоңу-биле холуп херегелер. Оларны чириниң мурнууда оза-ла изиг суг-биле чугуа чогуур, чүге дизе, ногааларның картынга язы-бүрү бактериялар чыгыша бергилөөн чоруп болур.

Алоо, далган, саржаг, соктаан тараа ышкаш чемнерин сөөк, таракан, күске, крыса чергелиг амытаннардам камгалдыг кургаг черлерге ажаанар.

Алоаннар бажыңга чораныңар соолүнде, чем белеткээр болгаш ижериниң мурнууда холуңарны ыаыла чылы суг-биле мылаан (саванын) чүзүр. Дизентерия, ижин тифи ышкаш чүзүлбазы айымадыг аарыгларны өөскүдүп болур микробтар хирлиг холга база хөй болулаар дээрин билери чугула.

Чемнерни арыг стол кырыңа кезип белеткээр херек. Чемнерни, ылаңгыя эгт холумактыг чемнерни, эки бажың хайындарга чогуур. Чедир хайындар баан чыг эгтти чир болза, кыжа болгаш өске-даа хоралыг ижин аарыглар тыптып болур.

Чаңгыс аякка чугбай чам ижил болс. өг-бүдүлүн бүгү кемжигүнери тус-тус савага чем ишкен турары чугула.

Колхоз суурунга арыг-шеверниң курум-чурумун шыны-биле тургузарда, ук сууруң санитарлыг байданың экилидэр талазы-биле ап чорудар кемчеглерниң планын баштай чогадып кылза чогуур. ылаңгыя кудумчуларны, шөлдөрүн, суг узар черни эмге-сөкелдиг, арыг-силгил тургузар, ниятиниң чунар-бажының тудар, кудумчуларны ногаачылар, чуунду, поктарны арыглап аштар талазы-биле амылдарны үргүлчү чорудар.

Үстүнде сорулгаларны эргелеп баштаары-биле колхозчуларның нийти хуралыңдан санитария төлөөлерин соңгуп тургузар. Хөй-нитиниң мурнуңдан соңгуп тургускан санитария төлөөлери эки амылдар болза, дыка улуг ажыктыг амылдарны кылып болур. Санитария төлөөлериниң сагыш-човангыр, ызымак амылдаанының түңгөлинде арыг-шеверниң улуг-улуг четпестериң чогуур ойүңде чалдылап узуткап болур. Чунар-бажыңны, кудумчаны тудуп тургузар, халдавырлыг аарыгларның неперээш-ини баш удур болдурбас талазы-биле алдыңган кемчеглер мооң мурнууда хөй-биле болуп келгени билдингир.

Арыг-шевер, санитарлыг культура, кадык, чаагай амыдырал чуртталга дээш демиселге бүгү эр, херэжен колхозчулар санитария төлөөлеринг идеп-кейли-биле дузалашкан турар укжур-луг.

Өмч И. КОРОЛЕВ.

Суд залыңдан

Би-Хем районун «Кызыл-Сылдыс» колхозунун шаңыңа тараа кадартып, таныымылдан турган С. Д. Маады, М. Ш. Олук-оол биле бугу дугуржун туураашкан, колхоз кемжигүнериниң дүңгө чок турганын аныктап алгаш, олар эртен чылдың октябр айда колхозтун 120 килограмм кызыл-тазын оорлаан турганаар. Уз оорларның херээн ичсет илереткен.

Колхозтун тараанын оорлаан С. Д. Маадыны болгаш М. Ш. Олук-оолду районун улус суду—СРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунуң 1947 чылдың июнь 4-те үндүргөн Чарлының үндөзүлгө, оларның кайзын-даа 8 чылда хосталгазын казып шийткен. Ооң-биле чергелештир судтун шийткелди өзүгаар оларның хөрөгизин хавыргаз.

Районун Кызыл-Чадыр участкагун майгыныга садылаачы турган Елена Ефимова Песегова эртен чылда кооперацияның 23 муң 105 рубль түңүң хөрөгизин саңычтаан. Беш айларның дугузунда магазинден продукцияларны өртөк чокка алгаш, ооң-биле бодун, төрелдерин хандырып келген.

Ниятиниң социалист өңчү-хөрөгизин үргөдечи өзү-биле саңычтаан Елена Ефимова Песегованы СРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунуң 1947 чылдың июнь 4-те Чарлың өзүгаар районун улус суду—ону 8 чылда хосталгазын казып шийткен болгаш ооң хөрөгизин хавырбышаан, районун когаран хөрөгизин ооң-биле туглап төлеттирер.

ПЕТУХОВ.

Чөөя Хемчик райпозунун белеткел которазының директору турган Л. онид Аганович Лопсан, оза Доугак Вауевич Тамдыш олар боттарының эрге-дужаалын ажыг лап, ниятинин күрүүе хөрөгизин саңычтап үргөдечилер. Белеткелге садып алган инектерден 15 башты хуу кижилерге чып кылдыр чедирген, оон кирген чамдык акшаларны боттары ажыглаан турган. Ол ышкаш бар инекти соккаш, ыдын үлөжил алган болган.

Белеткелге кирген ма дын ажаалдачы хоралакчы байдалдыг тур-

ганыңдан 155 баш мал өлгөн, азы ооң нийти каражазы 67.904 рубль болур.

1951 чылдың фебральдың баштайгы чартында область судунун Чадаанага болган үнүшкүнүң ажык судундан социалист хөрөгизин үргөдечилери Л. А. Лопсан, Д. Б. Тамдыш оларның херээн илереткеш, хамаарышкан хөрөгилери хавырбышаан, кайзын даа эди-чазар күш-ажылга 10 чылда хоругдап шийткен.

С. Шалчыма.

Тайбың пактызы дээш! Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң шийтпирлерин бүгү чурттарның улустары чакгыс эп-сеткилдиг деткип турар

ПОЛЬША

ВАРШАВА. Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң төөгүлүг шийтпирлерин Польшаның хөй-нитизи изи-биле деткөөннөр.

Чурттуң хоорайларыга болгаш суурларынга болгулаан массалыг хуралдарның киржикчилери, дайын кысыкчыларыга удур демиселди күштелдеринче улус массаларны мобилизастап, беш улуг күрүнелерин аразында Тайбыңның пактызын чарарың дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң кыйгырының улуг укжурдузаның демделеп турарлар.

Варшавага болган Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң сессиязының шийтпирлерин чугаалажып көөрүңгө холбаштырган польша эртемдөөннериң конференциязы болган. Польша эртемдөөннериң болгаш өөреникчилериниң ортузуна Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң шийтпирлерин калбартып делгередириниң дугайында шийтпирлерин конференцияның киржикчилери хулээп алганнар.

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң шийтпирлерин чугаалажып көөрүңгө холбаштырган тайбың талакчыларының воюода комитеттериниң хуралдары бүгү Польшага болуп эрткилээ.

БОЛГАРИЯ

Беш улуг күрүнелериниң аразында тайбыңның пактызын чарарың дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң кыйгырынын болгаш ажилчы чоннар шийтпирли-биле деткип турарлар. Болгар чогаалчылар эвилелиниң чанында тайбың камгалалың комитети тайбыңның пактызын алдырыңдып непередир талазы-биле тайлыбырлал кампанияныга идепкейлиг киржиринче чогаалчыларын кыйгырган. Ооң-биле чергелештир чогаалчыларын улуг хуралы болган. Аңаа Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң бирги сессиязының шийтпирлериниң дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң кемжигүнери азда-демки Людмил Стоянов ителетк кылган.

Хуралдың киржикчилери Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң шийтпирин чакгыс эп-сеткилдиг чүдүлгү деп нөргөнөр болгаш тайбыңның пактызын чарар дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң кыйгырының адаңга ат салырыңга беленин ол хуралга хулээп алдыган резолюцияга илереткөөнер.

ДАНИЯ

Бүгү-делегейниң херэженнер хүнүн таварыштыр марттың 10-да Коллепагенге херэженнериниң күчүлүг демонстрациязы болган. Ол демонстрацияны херэженнериниң бүгү-делегей Демократтыг Федерациязының дани салыры организастаан. Демонстрацияны киржикчилери болза, боо-чепселээшкннер көвүделгезинге удур тайбың дээш демиселге кыйгырып турар плакаттар биле лозундарын көдүрүп чоранынар. Олар болза, тайбың болгаш дешпиле дээш демиселге чайгылыш чок күзөл-соруун илередип турар болгаш дайын пропаганданын хоруруун, база агрессивни Соңгу-атлантик эвилелинде Данияны үнерин негеп турар резолюцияны чакгыс үн-биле хулээп алганнар.

«Бистер бүгү делегейге херэженнерин негеделдеринге катыккын турар бис. Бистиң чаш уруглармыска пушкарлар эвес, а тараалар херек, казармалар эвес, а школалар херек, хөржүмдүг хаарнактары эвес, а чуртталга бажыңнары херек. Бистер милитаризацияга шыңгызы-биле удурланып турар бис. Бистер, чаш ажы-толун өлүрткен, чурттарга бажыңнарын чок кылдыр узуткаарга корей херэженнер-биле сагыш-сеткилвисти катыштырып тур бис. Оларның-биле кады бистер, Корсадан бүгү даштыны шериглерни үндүрерин негеп тур бис» деп резолюцияда чугаалап турар.

НОРВЕГИЯ

Норвегияның ажилчы чоннары Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң бирги сессиязының шийтпирлерин чүдүлгү деп хулээп алганнар. Тайбың камгалалың комитеттериниң профессионалдыр, база херэженнериң болгаш аны-яктарының дешпилегил организацияларының организастаан митингилери чуртка болуп эрткилээ. Сессияның төөгүлүг шийтпирлерин митингилерге чугаалажып көрүп турарлар.

«Фрихетен» солунуң дыңатканы өзүгаар алырга, Нарвик хоорайга тайбың камгалалың хөй ичкилиг митингизи болган. Митингиниң киржикчилери, беш улуг күрүнелерин аразында тайбыңның пактызын чарар дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң сессиязының кыйгырынын изи-биле байырлап хулээп алганнар.

Ол черниң профессионалдыр организацияларының инициативасы-биле Ослоңун кыдында үлетпүрүлг Берум хоорайга тайбың камгалалың улуг митингизи болган.

АНГЛИЯ

ЛОНДОН. Великобританияның коммунисттик партиязының күөсөчки комитетиниң хуралыңа резолюция хулээп алдыңган, ында чугаалап турары: «Чоокта чаа Берлинге болган Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң сессиязына үндүргөн шийтпирлерин бодунуң бүрүнү-биле деткириңге белениниң дугайың күзөөм медделеп тур. Эң ылаңгыя Великобританияның улустарын болгаш бүгү делегейниң улустарын делегейниң үш дугаар дайыныңа кирип тыртып алырын болдурбазының чепсээ болур беш улуг күрүнелериниң аразында тайбыңның пактызын чарарыңге кыйгырып турар кыйгырыңгы күөсом байырлап тур.

Тайбыңның пактызын чарары дээш шимчээшкнни калбартыр дугайында тайбың камгалалың ангил комитетиниң өске-даа организациаларың болгаш бөлүктөрүң чорудуп турар бүгү кемчеглеринге дузалашчы көргүзериң комитетти партианы кыйгырып тур.

Германияны чепселзөөринге удур кампанияны чорударыңга болгаш эң ылаңгыя Германияны чепселзөөринге удурланган Кыйгырыг адаңга ат бикидилелери чырың уламчыларыңа идепкейлиг дузалашчыңге коммунисттик партияның кемжигүн бүрүзүн чүткүлдүү-биле кыйгырып тур бис.

Калба кампанияны оза укжурдузанын бүрүнү-биле медегер билип алызын дээш, Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң шийтпирин бүгү тала-биле өөренирин, бо шийтпирлерин күөсөдиринге улуг рольдуң болуру дээш партианың бүгү кемжигүнерин болгаш партианың организацианы кыйгырып тур бис. Дайын планнарыңа удур улган чорудулаарже Великобританияның улустарын отураар дээш, ооң-биле кады бажың тайбыңны хандырыңга дузалажыр дээш бо дүшкүрлүг үедө партиа кемжигүң бүрүзү мога-шылаг чок ажылдаар деп чүөгө идегээр бис».

АЛБАНИЯ

ТИРАНА. Албанияның телеграф агентилелиниң дыңадыгы-биле алырга, Тиранага Албанияның демократтыг фронтунуң Кол Чөвүлелиниң Президиумунуң хуралы болуп эркен, ол хуралга Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң бир дугаар сессиязының шийтпирлерин болгаш өске-даа айтырыгларны боттандыраар талазы-биле холбашкан демократтыг фронтунуң сорулгаларын чугаалашкан.

Демократтыг фронтунуң Президиумунуң даргазының ораакчызы Медар Штолльбани чугаалааң: «Берлин сессиязының бүгү шийтпирлеринге бүрүнү-биле катыккын турар албани улустун эрге-ажыктарыңга болгаш бодап чоран сагыш-бодалыңга бүрүн тааркып турар. Бо документилер келир үеңиң бүгү кизи төрөлгөтинге, бүгү делегейниң айыыл чок чорунга улуг укжурдузаны, тайбыңга ынан бистин улугуусу тайбың тургужукч күш-ажыгыңга, тайбыңны замгалары дээш демиселиңге чаа күштерин бээр.

Демократтыг фронтунуң Кол Чөвүлелиниң Президиуму тайбың камгалалыңың Бүгү-албани Комитетиниң резолюциялары-биле бүрүн катыккын турарын илереткен болгаш беш улуг күрүнелерин аразында тайбың пактызын чарар дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң кыйгырыңга ат салырыңга, база Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң шийтпирин амыдырал кырынга боттандыраарже демократтыг фронтунуң бүгү кемжигүнерин кыйгырган.

Тайбыңның пактызын чарар дугайында зыйгырыга ат салыры-биле болгаш тайбыңны замгалары дээш демиселге болгаш сөрекилелди дыңадырыңче бүгү Албанияның патриотчуларын кыйгырып турар резолюцияны Президиум үндүргөн.

Тайбың камгалалыңың Бүгү-албани комитетиниң кыйгырынын болгаш Демократтыг фронтунуң Кол Чөвүлелиниң Президиумунуң резолюциянын чугаалажыры-биле көдөөлөргө болгаш хоорайларга хуралдар өртирерин Президиум демократтыг фронтунуң организациаларыңа сүмөлээ.

КАНАДА

ПРАГА. Торонтода Телепресс агентилелиниң дыңадыгы-биле алырга, Канаданың тайбың камгалалыңың комитетиниң даргазы доктор Джеймс Эндикотт Берлинден Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң бир дугаар сессиязыңга чораш чөйдип келирге Канаданың каайлы эрге-чагырга черлери дорамчылап өзү-биле чиндикшиңи кылган. Эндикотт эрге-чагырга черлериниң бо тураында чоруктарын тайбың талакчыларын коргудар дөң оралдакчыны дөң характерлер чугаалааш, мындыг янызыг чоруктарын тайлыбырларын болгаш хунап алган хамык саазынарны эгидип бээр федеральдыг казакка негеледе салган.

(СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Улустун армиязының Кол командьелелың дыңадым

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының Улустун армиязының Кол командьелалың март 13-те медээлени болза, Улустун армиязының кезектери кыдат эки-турачы отрядтар-биле кады дайыннарда удур тулушкуннарның фронтунуң бүгү участкарыныңа үргүлчүлден турганнар.

Сеул районда Улустун армиязының кезектери март 12-де дайыңның 12 са молдун аңдара атган. Чөөя өрликтерде эриң камгалалың кезектери март 13-те дайыңның 1 са молдун аңдара атган.

(СЭТА).

Англи-америк-француз империалистер Индияның аэродромнарын шериг дүжүрлеринге ажыглап турар

ДЕЛИ. «Кроссууд» солунуң медээлени болза, индий чакаткыч чөптөөрүни-биле Калькутта чоогуңда Дум-Дум да болгаш Баррамурда иши аэродромнары америк-агил болгаш француз шериглери Кореяже, Индо-Кыдатче

болгаш Малайяга дүжүрлеринге даштык транспорту самолёттарыңга ажыглап турар.

Чоокта чаа Дум-Дум аэродромнары Индо-Кыдатче бар чоруур 50 француз солдаттары дүжүргөн.

Агрессчи Соңгу-атлантик эвилелиниң киржикчилери чурттарның шериг чарыгдалдарының улуг өзүлдөзү

ЛОНДОН. «Обсервер» солунуң дипломаттыг хайгаракчызының айтып турары болза, 1949 чылда Катмышкан Штаттар болгаш Соңгу-атлантик эвилелиниң организациаларың киржикчилери—европаң күрүнелери камгалала боттарының национал орулгаларының дөң кезөөн чарыгдаланнар.

Европа чурттары 1951 чылга ол чарыгдалдарын бары-ла иши напал улгатырган. Катмышкан Штаттар ол чарыг-

далдары үш напал улгатырганнар. 1951 чылда Канаданың эң-не улуг шериг чарыгдалдарыңа чарыгдалары-биле планнашыны 1949 чылга бодларга бары-ла дөң каттап улуг. 1951 чылда Соңгу-атлантик эвилелиниң киржикчилери чурттар шериг бө-ө леткелдеринге 1949 чылга бодарга үш напал улгуну будуну-биле чарыгдалар.

(СЭТА).

Япон эрге-чагыргаларының сезинчиг ажил-чорудулгазы

ТОКИО. «Дзиннин симбу» солунуң дыңадымыңдан алырга, чурттакты чончуну сөөлгү чизиниң сан түңгөлиң кылып турар премьер-министриниң канцелиярының статистик бюроу шериг албаны кылып болур 20-ден 30 хар чедир

назылыг эр чурттакчыларын дугайында тускай медээлени ам чогадып кылып турар. Бо амылда тур албан-хаакчытар 2 муң кизи амылдап турар. Даңзылар кылырын март төңүзүңге чедир дооар деп шыңгыы дужалап бар.

Англияда чепселзээшкнни күштелдирип турары

ЛОНДОН. Рейтер агентилелиниң дамчыдып турары болза, Англияның далай министрствоуңунуң парламент болгаш сан-хөө секретари Джеймс Каллаган сөз-хөөнүң чаа чылдында шериг-далай флотунуң чарыгдалдарының сметаын бадыладары-биле общиналар палатазыңга

кирген. Саң-хөөнүң чаа чылында 278 миллион стерлингилер фунтузун азы эрткен саң-хөө чылдазында 40 хуу хөйүн телевидел киририн казак сүмөл турар деп Каллаган медделзөө.

(СЭТА).

Филиппинерде массалыг тудуп хоругдашкыннар

ПЕКИН. Синьхуа агентилелиниң Манилладан алган медээзи өзүгаар дамчыдып турары болза, Кириноңгү чаза Лусон ортулукта патриоттары массалык-биле тудуп-хоругдаарын чорудуп турар.

Митетиниң даргазын, Маниланың муниципал чөвүлелиниң кемжигүн Амано Орнадести болгаш профвониле ажилдакчылары база журналистер болур кол-кол никилер бар, 30 ажыг кижини тудуп-хоругдаан.

(СЭТА).

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

Скарлатина—айыылдыг, халдавырлыг аарыг.

Аарыг уругларның ойнаан чүүлдерин болгаш хөвин дамчыштыр, ол ышкаш чугаалажылга үезинде чөдүлдөн, база аарыг кижилер-биле харылашкын кижилерни дамчып халдаар.

Скарлатинадан аараан кижиниң бажыңыңа барган кизи болза, оон халдавырлыг бодун бажыңыңа аппарат, кадык уругларның чышырып болур. Уругун мага-бодуга шившиклер үнүп, боосаазы аарыг берсе, бажыңнарыг эмчини доран-на чалынар.

Скарлатина ангия хевирлиг, шившик үнмөй анаа эртин база болур. Медицина амылдакчылар донгаузун скарлатина деп илередип тургускан болза, уугвун доп-дораан эмиселге чедирер.

Аарыг уругну орунга шимчептейн чыгарар, аш-чемни таарыштыр болгаш чөп эмвээр чугула негетинер.

Скарлатина бүүпектерин болгаш кулактарың хуулуп аарааны хевирлиг үргүлчү каданал турар